

Патријарх Порфирије: Смирење, као свест о томе да нам је Бог све дао, јесте мерило свега онога што мислимо, говоримо и чинимо

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 28. јануара 2024. године на светој Литургији у цркви Светог Александра Невског у Београду

У име Оца и Сина и Светог Духа! Браћо и сестре, реч Јеванђеља је реч Божја, а реч Божја јесте правило живота, јесте начин аутентичности и исправног постојања сваког од нас. Зато када читамо Јеванђеље ми му не приступамо као некој обичној књизи, као литератури у којој се описују одређене биографије одређених личности које нам могу бити више или мање симпатичне, које нам се могу више или мање допадати. Реч Јеванђеља је написана у књизи Јеванђеља као реч Божја и зато је прича коју смо данас чули није тек једна поучна, интересантна и романтична прича, него открива сваком од нас шта је то истина, пут и живот.

Подразумева се да нема ниједног човека који не жели мир, радост, лепоту и љубав. Нико од нас не може рећи да то не жели, нико од нас не може рећи да нема потребе за миром, за љубављу, за лепотом, за радошћу. И овај човек који је пришао Христу, он Га пита шта треба да чини да би стекао све то, јер мир, лепота, радост и љубав јесу чињенице и одлике Царства Божјег, које није нешто што се тиче само будућности, тј. које није нешто што постоји за нас као искуство, као што нам предстоји само после нашег одласка из овог света. Царство Божје, вечност, иако смо ми бића која живе у историји – дакле, ограничени временом и простором – јесте нешто што је присутно у историји и не само то него јесте нешто што је искуство оних који чезну за Христом и за Царством Божјим већ и овде и сада. Наравно, не у пуноћи. Ми одређујемо начин свог постојања, статус вечности већ овде и сада. Опредељујемо се слободно својом вољом да ли хоћемо Царство Божје, да ли хоћемо заправо Цара Царства Божјег, да ли хоћемо Бога, тј. Христа или нећемо. Наравно, сви знамо да, поред тога што се опредељујемо да идемо за Христом, наша свакодневница није увек у складу са тим уверењем, па паралелно са тим

постоје наши падови, наша одступања и удаљавања од нашег опредељења. Међутим, независно од тога, увек постоји као црвена нит, као стожер који нас држи у животу, управо наше опредељење и жеља да се вратимо том опредељењу, а оно што нама није могуће, Богу је могуће. Кад постоји у нама та потреба и жеља Бог нас увек враћа на линију нашег опредељења, тј. на пут који нас води у Царство небеско.

Дакле, нема оног који не жели лепоту, радост, љубав, мир, испуњен живот. Њему сам Господ у овој причи открива како се то постиже. Најпре, одредивши се за Христа ми имамо критеријум. Важно је имати критеријум, мерило, огледало, јер не можемо знати да ли смо на истинском, аутентичном, правом путу, путу спасења и пуноће ако не знамо меру, ако немамо меру, мерило, а нама је мерило Христос и Његова реч записана у Јеванђељу. Дакле, како се може стећи оно за шта сви чезнемо? Господ јасно и гласно каже држањем заповести које нам је дао. Зашто? Зато што заповести нису стране нашем бићу. Заповести нису супротне нашој здравој природи, нашем здравом аутентичном постојању. Напротив, заповести Божје нам откривају шта је то природно нама људима, шта је оно што је у складу са нашим нормалним, исправним, природним животом, јер када живимо природно онда су и последице таквог начина живота. Резултати таквог начина живота су нормални и природни, а нама је нормално да будемо радосни. Нама је нормално, исправно и здраво да живимо у лепоти, да имамо мир, да имамо љубав, да имамо веру, да имамо наду. То је све природно нама људима и зато имамо потребу за таквим стањем, за таквом реалношћу. Да нам није природно не бисмо се бунили када је немир у нама и око нас, не бисмо се бунили када имамо страх, не бисмо се бунили када не осећамо лепоту. Дакле, све су то показатељи да оно што нам реч Божја у Јеванђељу открива није нама наметнуто него је у складу са оним што импулсивно и нагонски изражавамо као своју потребу. Наравно, и рационално, и логички, и духовно осећамо да нам то припада. Отуда иако имамо слободу, како каже апостол Павле, иако нам је све дозвољено, морамо да знамо да нам није све на корист, а није нам на корист онда када поступамо супротно овим принципима, начелима, мерилу којима Христос открива своју реч а записано је у Јеванђељу.

Све нам је дозвољено, али не можемо и не смемо дозволити да ишта овлада нама, да нас ишта пороби. Чим смо поробљени било чим другим осим Христом, да тако кажем, осећаћемо да смо на неки начин закинути, а која ће мера закинутости бити зависи од тога колико ћемо се поробити било чему другом изван Христа. Зато Господ, кад му је дошао овај човек и пита Га шта

да ради да добије живот вечни, каже: Читај Јеванђеље, читај реч Божју. Испуњавај шта ти реч Божја открива да је једино добро, исправно и спасоносно за тебе. Спасоносно у смислу да ти нуди истинску и праву слободу, а онда овај човек, кога јеванђелист Марко описујући исту причу у свом Јеванђељу препознаје као младића, каже: Шта да радим да добијем живот, да будем савршен? А Господ одговара: Продај све и подели сиромасима. Узми крст свој и пођи за мном. И прича се завршава тако што видимо да се овај младић растужио и отишао, јер је био богат и било му је тешко да се одрекне свог богатства.

Наравно, свако ће помислити, или ће многи помислити, да ако си богат нема ти спасења и да треба бити сиромашан да би био угодан и да би био богат. Наравно, да Јеванђеље, тј. реч Божја, неће то да нам каже, него хоће да нам каже управо оно што је рекао апостол Павле: Све је дозвољено па и имати и бити богат, али не смеш дозволити да то овлада тобом. Шта то значи? То значи да ти буде важније твоје богатство, и твоја лепота, и твоја слава или, ако хоћеш, и твоја духовност, и твој пост, и твоја молитва. Дакле, врлина је од Христа. Све што имамо од Њега је. Важно је да све што имаш, било материјално или духовно, разумеш као дар Божји и да ти то не буде разлог за преузношење, за помисао да си важнији и бољи од других, јер смирење – које управо подразумева свест о томе да нам је Бог све дао – јесте критеријум и мерило свега онога што мислимо, говоримо и чинимо. Смирење је мерило кроз које препознајемо да ли смо спремни да нам Христос буде нам првом месту у нашем животу како би све остало било на свом месту, па и богатство, и лепота, и слава, и врлина, и пост, и знање.

Дакле, браћо и сестре, зато је важно да читамо свето Јеванђеље, да га разумемо христоводобно и да нам Господ буде први увек и на сваком месту како би онда, баш онако како је Свети отац Сава – први Архиепископ српски, кога смо јуче прославили – оставио све знајући да је најважнији Христос, а када је оставио све онда је постао истински богат у сваком смислу те речи. Све што је Божје постало је његово и зато је могао обновљен, преображен и преосвећен благодаћу Духа Светог да се врати у свет и да опет у себи, у најдубљим дамарима свог бића, буде до краја смирен, до краја скроман, а споља да чини толика дела да су она једампут за свагда одредила путању нашег народа. Нека би Господ дао мира и радости молитвама Светог Саве и свих светих из нашег рода и свих светитеља и угодника Божјих.